

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—

„Nismo centralisti!“

Bivši železni kancler in ustanovitelj zedinjene Nemčije Bismarck je izrazil o centralizaciji to-le sodbo (leta 1869): »Centralizacija je večalimanj nasilen čin; zapuša mesta, ki krvavijo, in kako dolgo bodo krvavela, nihče ne ve. Ako hočemo zadovoljiti ljudstvo, se v germanskih državah ne sme vprašati: kaj bi moglo biti skupno, kako daleč smejo velika usta države vgrizniti v jabolko? Vprašanje, ki se mora postaviti, je to-le: kaj mora absolutno biti skupno? To pa, kar absolutno ne mora biti skupno, naj se prepuša posebnemu in posamezniškemu razvoju. Tako se služi svobodi, tako se dela za blaginjo.« Bismarck je bil državnik velike razboritosti, čigar sodba je bila zasnovana na mnogovrstnem izkustvu. Njegova obsodba centralizma je potekla iz njegovega organskega pojmovanja družbe in države, ki mu je tuja vsaka nepotrebna centralizacija kot nekako neprirodno nasilstvo. Pri organizaciji države in njene oblasti se ne sme vprašati: kako daleč in globoko more vgrizniti država v jabolko, kaj vse more potegniti v svoje področje in območje? Vprašati se moramo: kaj absolutno mora biti skupno in torej centralizirano?

Naš list je bil kot zagovornik krščanskih načel vedno tudi branilec ideje demokracije (ljud vlade) in takšne ureditve države, ki zagamčuje ljudstvu svobodo in naravne pravice. Od te ideje se nismo nikdar oddaljili. Posebej za jugoslovansko državo smo vedno smatrali pretirano centralizacijo kot neprikladno radi velikih razlik, ki obstojajo med posameznimi deli naše države in ki se ne da tako odpraviti z nasilnim izenačenjem pod plaščem nekakega celotnega jugoslovanstva. Prenapeta centralizacija ovira pravičen in enakomeren obtok življenjskih in osebnih gospodarskih sil po vsem državnem organizmu. Zapuša mesta, ki krvavijo...

To so uvideli — z zadovoljstvom to ugotavljamo — tudi merodajni činitelji in voditelji med brati Srbi. Ljuba Davidovič, voditelj bivše demokratske stranke, nekdanji velik pobornik centralistične in unitaristične (edinstvene) ideje, je sedaj izjavil, da je centralistična ureditev države nepravilna, ker se je v dejanstvu izkazala ne kot zedinjevalna, marveč kot razedinjevalna. Zanimivo je zlasti stališče nekdanji največje srbske stranke, to je bivše radikalne stranke. Dr. Laza Markovič, eden

izmed glavnih idejnih voditeljev te stranke, poudarja na zborih in sestankih zaupnikov nekdanje radikalne stranke to-le misel, kar se tiče ureditve države: »Prej smo radikalni zagovarjali centralistični sistem državne uprave, danes pa nismo centralisti (naslov našemu članku je posnet iz te Markovičeve izjave). Mi hočemo prenesti najvažnejši del državne uprave na občine, srece in pokrajine. Ta prenos si zamišljamo kot stvarno in resno reformo (preosnovo), kakršne doslej še ni bilo v naši državi.«

Naš list je v zvezi z drugimi listi, ki so se borili za ideje nekdanje Slovenske ljudske stranke, vedno poudarjal kvar-

nost pretirane centralizacije ter se boril za demokratično načelo resnične in učinkovite ljudske samouprave. Naši domači nasprotniki iz bivše demokratske in kmetijske stranke so nas v naši borbi zahrbtno napadali ter nas natolcevali in denuncirali (ovajali) kot separatiste (državne razkolnike) in protidržavne elemente. Tem ljudem, o katerih je težko reči, ali je večja njihova nespamet ali pa njihova zloba, je razvoj prilik v naši državi zaprl usta. Ljudstvo bo pri prihodnjih svobodnih volitvah imelo možnost in priliko, da jih primerno kaznuje za vse gorje, ki so ga nakopali našemu narodu. Za danes pa ugotavljamo veliko zadoščenje, ki nam ga je dal razvoj političnega življenja v naši državi, in to je prodirajoča zmagovitost naših načel.

V NAŠI DRŽAVI.

SVEČANI PODPIS KONKORDATA (POGODBE) MED VATIKANOM IN NAŠO DRŽAVO.

Dne 25. julija ob 11.30 je bil podpisan v Rimu od papeževega tajnika kardinala Paccellija in našega pravosodnega ministra dr. Auerja med sv. Stolico in našo državo dolgo pričakovani konkordat ali pogodba, ki ureja razmere med katoliško Cerkvijo v naši državi in Vatikanom.

Slovesnost podpisa.

Naš pravosodni minister dr. Auer in jugoslovanski poslanik pri Vatikanu Jevrem Simič sta bila v Vatikanu zgoraj omenjenega dne slovesno sprejeta. Ob prihodu v Vatikan je bil dr. Auer od papeževe garde spremljan v sprevedu v sobane papeževega tajnika kardinala Paccellija. Po izmenjavi pozdravnih besed je kardinal v imenu sv. Očeta podelil ministru papežev red sv. Gregorija Velikega in nato je bil izvršen svečani podpis, katerega je fotografiralo kakih deset fotografov.

Po podpisu pogodbe se je razgovarjal papežev tajnik z vsemi prisotnimi, nakar so odvedli ministra v avdijenco k

sv. Očetu

v prestolno dvorano. Razgovor med papežem ter ministrom je trajal 20 minut, nakar je sprejel sv. Oče še ministrovo ženo, hčerko ter ostalo spremstvo. Vsi navzoči so poklekili, papež je pristopil

k vsakemu posamezniku in mu dal svoj križ v poljub.

Slovesni blagoslov je podelil sv. Oče v francoskem jeziku z besedami:

»Blagoslavljam vso vašo državo, Nj. Vel. kralja Petra II., kneza-namestnika in namestništvo, vašo vlado in ves vaš narod. Blagoslavljam takisto vas, ki ste tu, vaše svojce doma in vse vaše dobre želje. Amen.«

Po papeževi avdijenci so pokazali ministru in spremstvu Vatikan in v hrvaškem zavodu sv. Jeronima je bil ministru na čast prirejen slavnostni obed.

Nekaj iz vsebine pogodbe.

Besedilo konkordata bo objavljeno, ko bodo opravljene še nekatere običajne zunanosti in bo postala pogodba za oba podpisnika pravomočna.

Konkordat ureja predvsem meje škofij, da bodo v skladu z mejami Jugoslavije, kakor so ji priznane po mirovni pogodbi. Obnovljena je ninska škofija in novoustanovljena škofija bačka in banatska. Ljubljanskemu in splitskemu škofu se vrne čin metropolita. Katoliški cerkvi v naši državi se prizna gospodarska avtonomija, kakor so je že deležne druge veroizpovedi. Cerkveno imetje se ne more razlastiti pred poprejšnjim dogovorom z Vatikanom. V javnih šolah sta zajamčena pouk in verska vzgoja katoliških učencev. Katoliška akcija je izven strank in podrejena škofom.

Dvanajstine in pooblastilni zakon je sprejel tudi senat 27. julija. Na zadnji senatni seji je govoril g. ministrski predsednik dr. Stojadinovič, ki je naglasil, da je poklicana njegova vlada, da zbrise režim (Jevtičev), ki je proglašil en milijon opozicijskih glasov za go-